

For jysk og for dansk historie. Jysk Selskab for Historie, Sprog og Litteratur 1866-1966. Skrifter udgivet af Jysk Selskab for Historie, Sprog og Litteratur nr. 14. Redaktion VAGN DYBDAHL. Århus, Universitetsforlaget, 1966. 147 s. Ill. 18 (14) kr.

Den 16. februar 1966 fejrede Jysk Selskab for Historie, Sprog og Litteratur 100-årsdagen for stiftelsen af Det jyske historiske-topografiske Selskab som det hed indtil sammenslutningen i 1932 med den tolv år forinden oprettede Jysk Forening for Historie og Sprog. Det skete bl. a. ved udsendelsen af jubilæumsskriftet *For jysk og for dansk historie*. Foruden at give et rids af selskabets til tider bevægede historie tillige med en overmåde grundig statistisk belysning af medlemstallets svingninger i tidens løb indeholder festskriftet skildringer af Jyske Samlingers redaktører 1866-1937: D. H. Wulff, der tillige var den egentlige initiativtager til selskabets stiftelse, Villads Christensen, H. S. A. Nygård, Hans Knudsen og Svend Aakjær. Af disse forekommer især Knud Pranges biografiske skitse af Hans Knudsen fængslende, til en del måske fordi forf. som kilde har kunnet øse af Hans Knudsens mange uforbeholdne breve til Nygård (dennes privatarkiv, Rigsarkivet). Hvor forskellige redaktørerne iøvrigt har været synes det at gælde for dem alle, at de har røgtet deres vistnok undertiden noget sure hverv med beundringsværdig grundighed og saglighed, sikkert et udtryk for en ikke ringe portion idealisme.

Festskriftets titel illustrerer den udvikling, der er foregået inden for Samlingerne i retning af en stærkere righistorisk orientering, nu sidst i jubilæumsåret manifesteret ved en ændring af tidsskriftets navn til: *Historie*.

GRETHE ILSØE

ANDREAS HOLMSEN: *Gard Bygd Rike*. Festskrift i anledning Andreas Holmsens 60 års dag 5. juni 1966. Oslo, Universitetsforlaget, 1966. 247 s. 27,50 no. kr.

Festskriftet består af udvalgte artikler og uddrag af større værker fra professor Holmsens meget omfattende historiske forfattervirksomhed og afsluttes med en bibliografi over denne. Andreas Holmsen har ydet banebrydende bidrag til norsk agrarhistorie; og i sin fremstilling af Norges almene historie har han stærkt betonet de økonomisk-soziale forholds grundlæggende betydning for samfundsudviklingen. I *Gard Bygd Rike* indgår en række af Holmsens undersøgelser over det norske agrarsamfund i middelalder og nyere tid. Forfatteren illustrerer det omspændende og indviklede system af faste værdirelationer, som er en forudsætning for den rette udnyttelse af kildernes oplysninger om økonomiske transaktioner i tidligere tider. Under anvendelse af kvantitative metoder lader han de utallige enkeltfænomener i kildematerialet udkrystallisere sig og føje sig sammen til et mønster for det norske agrarsamfund i middelalderen og nyere tid. Blandt andet ad denne vej lykkes det forfatteren at give et nuanceret billede af strukturændringerne i jordejendomsforholdene i Norge gennem flere hundrede år.

Gårdens funktion i det norske samfund har forfatterens særlige interesse, og han følger dens udvikling lige fra forhistorisk tid og frem til vort århundrede.